

СЛАЂАНА С. СТАНКОВИЋ¹
ИРЕНА Б. ГОЛУБОВИЋ-ИЛИЋ
УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА – ЈАГОДИНА

ОСАВРЕМЕЊАВАЊЕ УНИВЕРЗИТЕТСКЕ НАСТАВЕ ИНТЕГРАЦИЈОМ СТУДИЈСКИХ ПРЕДМЕТА

САЖЕТАК. Универзитетска настава у оквиру које се усвајању садржаја приступа интегрисано, уз истовремено остваривање корелације два студијска предмета динамичнија је, интелектуално вреднија и емотивно богатија од уобичајене, традиционалне наставе. У раду је истакнут значај и предности примене интегрисаног приступа и корелације у раду са студентима на смеру *васпитач у предшколским установама*. Наведен је пример реализације часа универзитетске наставе на коме су истовремено обрађени садржаји два студијска предмета: Методике физичког васпитања и Методике упознавања околине. На часу је примењен принцип рационализације и економичности, а студенти су уочили међупредметну повезаност, стекли искуство и видели низ практичних примера које сутрадан могу применити у вртићима. Заједничке, међусобно сродне елементе или делове садржаја Методике физичког васпитања и Методике упознавања околине, на први поглед, тешко је уочити. Из тог разлога нам је интегрисање и комбиновање садржаја ова два

¹ iskrasladja@gmail.com ; golubovic.ilic@gmail.com

Чланак представља резултат рада на билатералном пројекту *Претходнајавке и моћностии развјања иновативних модела наставе у функцији остваривања транспарентности универзитетској образовања и подизања конкурентности на домаћем и иностраном тржишту знања*, које реализују и финансирају Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина (Србија) и Педагошки факултет Универзитета у Приморском, Копар (Словенија), (2017–2019).

Рад је примљен 18. новембра 2017, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 14. марта 2018.

студијска предмета представљало изазов и простор у коме можемо да испољимо своју креативност и стваралачке идеје.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: универзитетска настава; интегрисани приступ; корелација; Методика физичког васпитања; Методика упознавања околине.

*Можда је образовање данас најважнији светски проблем –
ваљано ујошћредљено, оно ће даши боље друштво,
у сујрошном случају – може да нас уништи.*

Џорџ Пикеринг

УВОД

Савремено образовање није остало имуно на карактер и динамику новонасталих научних, али и друштвено-политичких околности и промена. Под утицајем глобализације друштва шири се и образовни простор у коме је неопходно извршити реформе, осавременили програме и наставне стратегије, увести иновације. Образовни стандарди се подижу на виши ниво и правовремено праћење тих промена је неопходно, уз адекватан развој и проширивање компетенција наставника у складу са динамичним променама, потребама и захтевима савременог друштва.

Имајући у виду чињеницу да су последњих година, под притиском технолошког напретка, високообразовне институције изгубиле привилегију да буду основни извор знања и нових информација, да данашњи студенти много више сазнају и уче ван факултета – путем интернета, филмова, медија и других средстава, промене су неминовне. То нас је навело да представимо један од начина осавремењавања универзитетске наставе и укажемо на могућност да прва степеница на путу подизања квалитета и иновирања наставног процеса на свим нивоима буде високо образовање.

ПОТРЕБЕ И РАЗЛОЗИ ОСАВРЕМЕЊАВАЊА УНИВЕРЗИТЕТСКЕ НАСТАВЕ

Реформу система високог образовања карактерише потрага за оптималном комбинацијом утврђених традиција и нових трендова који су условљени уласком у светски образовни простор. Универзитет задржава своју аутономију и слободу научног стваралаштва, али посебан значај високог образовања представљен је „у констатацији да ће оно бити иницијатор подизања квалитета

образовања на свим нивоима“ (Копас-Вукашиновић, Голубовић-Илић & Цекић-Јовановић, 2017, стр. 157).

Схватајући значај иновација за образовање, али и друштво у целини, развијене земље света стварају, усвајају и развијају стратегије иновативног образовања (Василијевић, 2016). Стратегијом образовања у Републици Србији од 2010–2020. (*Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године*, 2012) предвиђа се модернизација студијских програма и осавремењавање универзитетске наставе. Примена различитих иновативних приступа, метода, облика и модела има за циљ да се настава у високообразовним институцијама интензивира, осавремени, учини интересантнијом и „ближом“ студентима (Голубовић-Илић и Тошић, 2012; Вилотијевић и Вилотијевић, 2014; Скопљак, Зечевић и Дробац, 2016). У том контексту потребни су „нови форуми² за наставнике на којима би читали, промишљали, дискутовали, експериментисали и међусобно сарађивали са циљем мењања програмских садржаја (*what they teach*) и начина (*how they teach*) на који те садржаје поучавају“ (Anderson & Helms, 2001, стр. 9).

Традиционална настава фокусирана је на преношење знања и презентовање информација које су релевантне за одређени студијски програм, студентима се преносе у финалном облику, док је акценат на репродуктивној асимилацији. У класичним условима студент је само конзумент, али не и активни стваралац (друштвено корисног) знања (Василијевић, 2016). Од студената се тражи да мисле и буду креативни, али им се не дају велике могућности и прилике да тако нешто и учине. Имајући у виду да би универзитетску наставу од репродуктивне, „памтеће“ требало мењати у развијајућу, „мислећу“ наставу, кључна улога припада наставнику. „Кадрови чији је основни задатак да подижу образовну и културну разину нације (...) морају прије свега да се сами стално усавршавају“ (Манојловић, 1981, стр. 114) и непрекидно осавремењавају свој рад.

Иновативна настава захтева од универзитетских наставника да користе такве облике и методе организовања активности на часовима у којима су когнитивна активност студената, развијање системског размишљања, дивергентног мишљења и способности развоја идеја у решавању креативних задатака обавезни (Новковић Цветковић, 2017). Највећи значај оваквог вида инови-

² Научни скупови, конференције, округли столови, семинари стручног усавршавања, размена примера добре праксе, удружења универзитетских наставника на друштвеним мрежама и сл. – напомена аутора.

рања универзитетске наставе је у формирању логичког и креативног мишљења студената, практичном учењу кроз формирање знања, вештина и способности у одређеној научној области, односно студијском програму. Да би настава (и на универзитетском нивоу) била иновирана и савремена, важно је да наставници обликују подстицајну и инспиративну „педагошку средину која утиче на различите аспекте и стране личности“ студената, како би могли „да упознају и истражују свет (процесе, појаве, догађаје, особине, законитости, односе и др.)“ (Степановна Сиденко, 2006, стр. 110), без обзира о ком студијском програму је реч.

Према Динамичком моделу образовне ефективности (Creemers & Kyriakides, 2008) постоји много фактора који у већој или мањој мери утичу на образовна постигнућа ученика/студената, али за наш рад посебно је интересантан начин на који *наставник обрађује наставне садржаје*. Наставник са довољно знања, искуства и мотивације моћи ће да осмисли и испланира своје часове тако да сваки студент доживи успех, прошири и обогати своја искуства новим сазнањима и способностима, да стекне довољно самопоуздања и жеље да настави са истраживањем и проучавањем одређене научне области (Голубовић-Илић и Станковић, 2016). За универзитетске наставнике посебно су значајни европски стандарди за интерно осигурање квалитета у високошколским установама (Копас-Вукашиновић, Е. и сар., 2017), а увођењем нових образовних стандарда повећава се активна улога учесника. Притом, *активна улога учесника* (првенствено студената) подразумева примену различитих наставних модела, метода и облика рада у којима су студенти *менијално активни*, „што захтева њихово активно учешће“ (Anderson, 2002, стр. 2) у наставном процесу. Оваквим приступом ствара се могућност интеракције свих субјеката почевши од Универзитета, факултета, до професора и студената.

НАЧИНИ ОСАВРЕМЕЊАВАЊА УНИВЕРЗИТЕТСКЕ НАСТАВЕ

Међународни образовни простор интензивно се развија у правцу изградње глобалне стратегије образовања. Савремено образовање требало би да постане међународно, а универзитетско образовање поприма обележја мултикултуралног, што подразумева слободу културног самоопредељења будућих студената и обogaћивање њихове личности. То подразумева остваривање студијских програма и реализацију универзитетске наставе на *ишакaв начин* да се код студената развија иницијативност и мотивацио-

на готовост за учење (*Стандарди и смјернице за осигурање квалитета у Европском подручју високог образовања*, 2005).

Упркос томе, у данашњој универзитетској настави, осим интелектуалног, занемарује се и физичко ангажовање студената, које, такође, може допринети обогаћивању њихове когнитивне и конативне (емоционалне и мотивационе) сфере личности (Кочић, Алексић и Тошић, 2009; Тошић i sar., 2011; Stanković, 2016). При том посебну важност добија *орјанизација рада студената* на часовима (Степановна Сиденко, 2006). Један од могућих начина иновирања универзитетске наставе могао би бити увођење различитих, пре свега, дидактичких модела (егземпларне, пројектне, мултимедијалне, програмиране и др.) чији је основни циљ превазилажење поменутих недостатака традиционалне наставе. Међу поменутих иновацијама могле би се врло смислено наћи *корелација* и *интеграција* два или више наставних (студијских) предмета (Сekić-Jovanović i sar., 2010).

Појмовно одређење и основу корелације представљају повезаност и узајамна зависност две појаве, при чему свака промена у једној иницира одговарајуће промене у другој области (Вукићевић и Голубовић-Илић, 2008). Корелација доприноси бољем разумевању и схватању појединих садржаја, сагледавању проблема са различитих аспеката, развијању навика студената да појаве, процесе и односе у свом окружењу посматрају целовитије, да знања и вештине стечене у једној области (студијском предмету) примењују у реализацији и/или савладавању студијских програма других области и предмета. Велику улогу корелација има и у мотивацији. Да би студенти спознали и искористили своје потенцијале, способности и могућности врло је важно да се приликом учења и усвајања знања осећају пријатно, да су им садржаји које усвајају занимљиви и да у позитивној атмосфери, поред знања, прихватају и развијају своје вештине, умећа, способности и изграђују сопствени вредносни систем.

Мотивација представља унутрашњу покретачку силу која нас снабдева снагом за остваривање циљева и задовољење потреба и неопходна је за постизање успеха на било ком плану. То је сложен психички процес покретања, усмеравања и регулисања делатности усмерене ка одређеном циљу. Да би студент био успешан у стицању знања и развијању одређених способности у наставном процесу, требало би да претходно има јаку мотивацију, односно жељу, потребу и намеру да уложи напор како би одређена знања и вештине усвојио (Тошић i sar., 2011). На појединим обра-

зовним нивоима, мотивацију за оно што би студенти требало да усвоје или оно чему би их требало подучавати, веома је тешко развити, а још теже одржати.

У последње време често се, као последица оптерећености студената многобројним предметима и садржајима, прибегава корелацији више студијских предмета, што доприноси повећању мотивације на тај начин што студенти садржаје уче и сагледавају из различитих углова. Корелација наставе Методика физичког васпитања и Методика упознавања околине све чешће се јавља као добар начин за мотивисање студената за бављење физичким активностима, са једне стране, и активно стицање знања о свету који их окружује са друге стране (Тошић *i sar.*, 2011).

Успостављањем корелације међу студијским предметима код којих таква веза није очекивана и уобичајена (Методика физичког васпитања и Методика упознавања околине), позитивно ће, поред мотивације утицати и на повећање активности студената. Поред тога, нема разлога оптерећивати студенте сличним садржајима у оквиру више студијских предмета и на неколико часова када се исти³ ефекти могу постићи на једном часу „квалитетном и адекватном организацијом корелације или применом интегративне наставе“ (Голубовић-Илић и Михајловић, 2015, стр. 291).

Интегративна настава је иновативни модел у ком строго повучене границе међу студијским предметима не постоје, већ се садржаји из различитих области изучавају у међупредметној повезаности. Појам „интеграција“ значи сједињавање одређених делова у једну целину и међусобно повезивање аутономних елемената. Искуства показују да интегративна настава не доприноси само усвајању знања из одређених предмета, него и развијању мисаоних способности, креативности, физичких, конативних и социјалних компетенција ученика и наставника (Радојичић-Лукић, 2011). Док нам појединачне дисциплине нуде дубину и фокусираност, интегративна настава омогућава „ширину контекста, промену перспективе, али и примену знања из једне области у другој – тј. функционално знање“ (Борђевић, 2007, стр. 76) Настава, заснована на овом приступу, може за ученике⁴ бити веома стимулативна и подстицајна, а међусобно повезани садржаји доприносе да знања усвојена интегративним присту-

³ Можда и већи – напомена аутора.

⁴ Ми сматрамо и за студенте – напомена аутора.

пом буду целовита, практично применљива и трајна. Такође, овај модел наставе пружа већу динамичност и интердисциплинарни приступ одређеној проблематици. Постоје четири кључна елемента интегративне наставе:

- 1) наставни процес осмишљава и реализује *више њредмејних наставника*, (што је за наш рад најважније);
- 2) ученици истовремено проучавају *различите њредмеје*;
- 3) интегративни садржаји захтевају реализацију путем двочаса или целог наставног дана, и
- 4) занимљиве наставне и ваннаставне пројектне активности у којима тим предметних наставника комбинује истраживање и проучавање садржаја.

У развијеном свету интегративни приступ одавно је престао да буде иновација, али у нашем образовном систему још увек је реткост за коју су заслужни амбициозни појединци (најчешће учитељи у разредној настави), док су предметна, средњошколска и универзитетска настава још увек затворене за овакве изазове.

Подстицањем хоризонталног и вертикалног повезивања наставних садржаја и предмета, употребом разноврсних облика и метода рада, интегративна настава има за циљ:

- подстицање креативности и интелектуалне радозналости ученика;
- помагање ученицима у разумевању суштине наставних садржаја;
- омогућавање усвајања функционалних знања;
- укључивање ученика у планирање, припремање и реализацију активности,
- повећање задовољства ученика и наставника,
- омогућавање тимског рада наставника;
- оснаживање наставника за међупредметно повезивање (Радојичић-Лукић, 2011).

Сви наведени циљеви и предности могу се, по нашем мишљењу, остварити и на универзитетском нивоу, тако да смо себи за циљ управо поставили задатак да осмислимо и реализујемо интеграцију и корелацију два студијска предмета⁵ – Методике физичког васпитања и Методике упознавања околине.

МОГУЋНОСТИ ИНТЕГРАЦИЈЕ И КОРЕЛАЦИЈЕ МЕТОДИКЕ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА И МЕТОДИКЕ УПОЗНАВАЊА ОКОЛИНЕ

Универзитетска настава у оквиру које се усвајању садржаја приступа интегрисано уз истовремено остваривање корелација два студијска предмета⁶ у односу на уобичајену, традиционалну наставу је динамичнија, интелектуално вреднија и емотивно богатија, јер су студенти, самим тим што увиђају практични значај и међупредметну повезаност, више и боље мотивисани (Голубовић-Илић и Михајловић, 2015). У једном од претходних истраживања студенти III године студија⁷ (про)оценили су да интегративно учење „мобилише постојећа знања и искуства, развија и подстиче дискусију, самовредновање, иницијативност, отвореност, флексибилност, критичко мишљење, самокритичност и прилагодљивост новим ситуацијама“ (Буљубашић-Кузмановић 2007, стр. 159).

Само сазнање да ће у оквиру једног наставног часа (или двочаса) имати истовремено наставу из два студијска предмета код студената развија радозналост, интересовање, пажњу и већу концентрацију на оно што је планирано да се ради. С друге стране, они ће сутрадан, када буду почели да раде као васпитачи, бити у прилици да сами реализују наставу са децом узраста 3–6 година из свих васпитно-образовних области рада. Из разлога што васпитно-образовни рад у предшколским установама пружа посебне погодности за примену корелације и интегративног приступа, јер једна особа – васпитач реализује усмерене активности из свих области рада, пожељно је и потребно да и студенти⁸, током студија, буду на таквим часовима.

У оквиру студијских предмета Методика физичког васпитања и Методика упознавања околине (у даљем тексту МФВ и МУО) заједничке, међусобно сродне елементе или делове садржаја, на први поглед, тешко је уочити. Из тог разлога је интегрисање и комбиновање садржаја ова два студијска предмета истовремено

⁵ У питању су предмети на III години основних студија на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, на студијском смеру васпитач у предшколским установама.

⁶ У нашем случају Методике физичког васпитања и Методике упознавања околине

⁷ Који су активно учествовали у примени интегративне наставе на Филозофском факултету у Осјеку.

⁸ Посебно педагошких и учитељских факултета – напомена аутора.

и нама представљало изазов и простор у коме можемо да испољимо своју креативност и стваралачке идеје.

У току планирања конкретног часа који је реализован новембра 2017. на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, у Јагодини пошли смо од чињенице да је проблем са равним стопалима изузетно честа појава код деце. Истраживања показују да чак 80% деце предшколског узраста има овај деформитет који се најчешће открије при првом систематском прегледу. Уколико се овај проблем не коригује на време, може изазвати низ компликација у каснијем периоду (Tahmesebi, Taghi Karimi, Satvati & Fatoye, 2015; Willett & Harbourne, 2016). Равна стопала са собом повлаче низ других проблема који се манифестују на читавом скелетном систему: појачани болови у мишићима и тетивама, тзв. Х и О ноге, болови у пети и куковима, болови у лумбалном делу кичме, кривљење кичменог стуба, склоност ка повредама. На време лечен деформитет не оставља ни естетске, ни здравствене последице. У противном се развија артроза колена са боловима, касније ограниченом покретљивошћу и инвалидитетом (Котуровић и Јерчевић, 1970; Živković, 1998; Milenković, 2007). Деца са равним стопалима и спуштеним сводовима често имају болове у ногама, брзо се замарају, не могу дуго да ходају, нерадо трче или трче неправилно, па је и ово разлог што избегавају бављење спортом.

Да би се спречила прогресија деформитета и постигла корекција неопходно је да деца раде вежбе за јачање мишића стопала. Само довољно снажне и правилно изведене вежбе могу дати задовољавајуће резултате. Превентивни рад са децом и лечење постојећих поремећаја започиње већ у најранијем узрасту (Stanković, Trkulja & Delibašić, 2012) формирањем сводова стопала вежбама јачања свих структура стопала, вежбама за повећање обима покрета у зглобовима и то у облику хода на прстима/петама и нарочито босоноги по неравним подлогама.

Све претходно истакнуто навело нас је на одлуку да час корелације и интеграције МФВ и МУО реализујемо у физкултурној сали. У реализацији су учествовала два предметна професора и студенти III године основних студија на студијском смеру *Васпичар у предшколским установама* и том приликом реализовани су садржаји који се тичу *Превенције и корекције равне стопала* из МФВ, односно *Материјали* и *њихова својства* (тврдо–меко, храпаво–глатко, предмети различитих облика, боја и величина); *различити начини (по)кретања тела и предмета* са аспекта МУО.

У уводном делу часа студенти су, распоређени у полукруг, истовремено кроз разговор са оба професора поновили садржаје који се тичу сврхе, значаја и могућих начина реализације уводног дела усмерених активности из МФВ и МУО:

- Због чега је важно да се уводни део усмерених активности пажљиво и добро осмисли, а затим и реализује?
- Од чега зависи начин реализације уводног дела активности?
- По чему се уводни део активности из Физичког васпитања разликује од уводног дела Упознавања околине?
- На које начине можемо организовати уводни и припремни део активности у физичком васпитању?
- Шта би се догодило у супротном (уколико би уводни део био лоше/неадекватно реализован)?

Затим је уследило навођење примера садржаја и могућности да се током усмерене активности из МФВ „убаце“ елементи/садржаји МУО:

- Наведите садржаје из Упознавања околине који би могли да се реализују у корелацији са Физичким васпитањем и обротно?
- Где још можемо, осим у сали за физичко и радној соби да реализујемо активности из ове две области ?
- Који методички поступак⁹ углавном примењујемо на усмереним активностима из Упознавања околине?
- Наведите неку идеју, могућност, начин на који би могао да буде реализован уводни део активности, али да том приликом буде заступљена корелација Упознавања околине и Физичког васпитања.

Из разлога што је у уводном делу усмерене активности из МФВ потребно да се ниво физиолошких способности деце подигне на виши ниво, од студената захтевамо да демонстрирају вежбе којима би се истовремено поновио или утврдио неки садржај из УО (начин кретања одређене животиње). На пример:

⁹ Очекивали смо да наведу примере методичких поступака (рецитовање или читање песмице, извођење представе - драматизација, нека игра, прича , слушање дечије песмице...) који се реализују у корелацији са Методиком музичког васпитања и Методиком развоја говора – напомена аутора.

- *Шимпанза* – четвороножни положај, истовремено ногама доскок до руку, рукама настави кретање напред до пода, као да скакућу;
- *Зеца* – у дубоком чучњу, руке су изнад главе, шакама имитирају уши, на одређени знак изводе суножне поскоке у чучњу;
- *Птице* – трче слободно, руке у одручењу и машу „крилима“. На одређени знак се враћају у формацију.

У даљем току часа професор МФВ демонстрира и описује кретање одређених животиња, а студенти на основу тога препознају и именују животиње:

- Руке погрчене у нивоу груди, скок у даљ, забацује потколенице иза тела, наставља исти покрет – *кенџур*;
- Хола четвороношке, кукови су ниско, као да пузи и колена се отварају на споља при кретању напред. Наизменично једна па друга нога – *алиајор*;
- Дубоки чучањ, руке испружене између ногу, поскоци из чучња у чучањ – *жада*.

Разговор са студентима наставља професор МУО:

- Шта можемо да питамо децу док раде вежбе, о којим садржајима да разговарамо? (Које делове тела покрећемо, колико људи имају ногу, колико руку....)
- По чему се зеца разликује од људи, по чему од других животиња, по чему се начини кретања животиња разликују, које облике и начине кретања користимо ми (људи)?

Уводни део часа завршавамо истицањем циља часа и најавом да ћемо говорити о могућностима и начинима *Превенције и корекције равнотелности* (са становишта МФВ) и начинима (по)кретања предмета и тела, *Материјалима и њиховим својствима* (са аспекта МУО).

Главни део часа започињемо откривањем гомиле предмета¹⁰ у једном делу сале који су распоређени без икаквог реда. Од студентима захтевамо да, издвајањем одређених предмета у обручеве који су распоређени на поду физкултурне сале, направе два подскупа:

¹⁰ Дрвени ваљак, гумена/ пластична лопта, дрвена варјача, пластична кутија, гумена играчка, мобилни телефон, пластични чешаљ, дрвена оловка и реквизити за корективне вежбе (бодљикаве полулопте, active roll ваљци, силиконске отисци стопала, баланс лопте, вијаче).

- 1) предмете које би употребили да деци предшколског узраста објасне *врсте материјала* из Упознавања околине, и
- 2) предмете који се могу употребити за *црвенично - корективне вежбе* предшколске деце.

Том приликом вршимо анализирање предмета са становишта МУО:

- На које начине и у које сврхе још можемо да на усмереним активностима Упознавања околине употребимо издвојене предмете? (тврдо–меко; храпаво–глатко; воће–поврће; животиње, боја предмета, материјали од којих су предмети – дрво, пластика, гума...)
- Предметима могу да манипулишу и деца, али тако да их распоређују и одвајају у подскупове. На који начин? По којим критеријумима? (боја, величина, облик)
- О чему би требало да водимо рачуна када током усмерених активности користимо предмете од различитих материјала, облика, величина...? (о томе да деца обавезно опипају, додирну, класификују, упоређују, распоређују у низове)

Разговор се наставља уз поновно прегруписавање предмета, али сада са становишта МФВ (2. захтев) и то на предмете који су неупотребљиви и оне које можемо употребити за *црвенично - корективне вежбе* предшколске деце:

- Зашто сте на овај начин груписали предмете?
- Шта би био *црвенични*, а шта *корективни* рад?
- У чему се огледа разлика међу њима?

Од употребљивих предмета формирамо два полигона и организујемо кретања:

- 1) Вијача – ходање праволинијски на прстима, а затим на петама док су прсти повијени према поду;
- 2) Баланс лопте – издржај 10 секунди;
- 3) Силиконски отисци стопала – ходање по њима на спољашњем своду стопала;
- 4) Active roll ваљци – импровизовати одржавање равнотеже обема ногама 10 секунди;
- 5) Бодљикаве полулопте – од мекше ка тврђој, ходање на унутрашњем своду стопала;

- 6) Силиконске лоптице – ухватити лоптицу прстима стопала, ходати са њом до кутије и убацити лоптицу у исту;
- 7) Тастатура – ходање по тастатури бочно уз задржавање од неколико секунди

Студенти прелазе полигоне босих ногу у две групе (такмичење у брзини прелажења), објашњавају који облик кретања је за *превенцију*, који за *корекцију* равнoг стопала и на који начин се, у зависности од узраста деце, дозира оптерећење¹¹. Након полигона организујемо рад у групама са задацима:

а) Две екипе од по 5 студента се такмиче која ће више пинг-понг лоптица убацити стопалима у кутију (седе и стопалима хватају лоптице из обруча и убацују их у кутију).

б) Организујемо такмичење у цртању ногама – две екипе студената оловкама које држе ножним прстима цртају, оно што им задамо или по слободном избору, на листовима папира који су залепљени на зиду физкултурне сале. Проглашавамо победнике и коментаришемо „уметничка дела“ нацртана ногама, бирамо (гласањем) успешнији рад.

У завршном делу часа студенти седе у полукругу са пруженим ногама, док раде вежбе за истезање и ладављење највише ангажованих мишића, постављамо им следећа питања:

- Коју функцију (сврху) има завршни део активности из Упознавања околине?
- Коју функцију (сврху) има завршни део активности из Методике физичког васпитања?
- Шта можемо да радимо са децом у завршном делу усмерене активности током које смо обрађивали *Различите облике (и)креињања предмета и тела*?
- Које методичке поступке можемо да применимо ако смо са децом у главном делу активности разговарали о *Материјалима и њиховим својствима*?
- Због чега је битно истезање мишића у завршном делу усмерене активности у оквиру које смо обрађивали *превентивне и корективне вежбе за равна стојала*?
- Које групе мишића је неопходно вратити на првобитни ниво?

¹¹ Да ли су овакви начини кретања по реkvизитима адекватни за све узрасте? Колики је број понављања адекватан за који узраст?

Час завршавамо разговором о утисцима и мишљењу студената о часу реализованом на овај начин и могућностима да поједине делове усмерених активности са децом у вртићима реализују на сличан начин.

ЗАКЉУЧАК Бројна истраживања показују да се применом корелације и интеграције може побољшати квалитет наставног рада на факултетима и универзитетима. Упркос томе, има стручњака који су скептични према оваквом начину иновирања универзитетске наставе, што се може приписати и склоности неких истраживача да сваку новину прогласе неприкосновеном, а сва досадашња достигнућа превазиђеним и застарелим. Очекујемо да ће наш рад повољно утицати и допринети учесталијој примени корелације и интеграције различитих студијских предмета, да ће наше колеге подстаћи на размишљање о могућностима иновирања одређених сегмената организације и реализације универзитетске наставе, а студенте да, упоредо са својим професионалним развојем, јачају и потребу да корелацију и интегративни приступ користе у различитим областима васпитно-образовног рада. Овим се актуелизује проблем коришћења нових модела учења и наставе у високом образовању, поставља се питање новог приступа унапређивању наставе на универзитету и отвара простор за нова истраживања у универзитетској настави. У неком будућем раду намера нам је да испитамо ставове и мишљења студената о иновативном начину реализације часова применом корелације и интеграције садржаја различитих студијских предмета. Тек тада ћемо имати податке и чињенице које говоре у прилог поменутог начина рада, а до тада је потребно моделовати ефикаснију универзитетску наставу чија би обележја послужила као индикатори континуиране и комплексне евалуације. На крају, може се рећи да не постоји јединствена, универзална метода или дидактички модел који се савршено уклапа у све ситуације учења и наставе. Важни су покушаји, ентузијазам, жеља да се образовна достигнућа наших студената побољшају и повећају, а универзитетска настава учини ефикаснијом и квалитетнијом.

ЛИТЕРАТУРА Anderson, D. R. (2002). Reforming Science Teaching: What Research says about Inquiry. *Journal of Science Teacher Education*, 13 (1), 1–12.
Anderson, D. R., & Helms, J. (2001). The Ideal of Standards and the Reality of Schools: Needed Research. *Journal of Research in Science Teaching*, 38 (1), 3–16.

- Буљубашић–Кузмановић, В. (2007). Студентска просудба учинковитости интегративног учења, *Одјојне знаносџи*, бр. 9, 2: 47–160
- Вилотијевић, М., и Вилотијевић, Н. (2014). Вредновање квалитета резултата и процеса учења. *Иновације у насџави*, 27 (4), 21–30.
- Василијевић, Д. (2016). Друштвене мреже у образовању: Ставови и очекивања студената. *Теме*, 11 (4), 1241–1258.
- Вукићевић, Н., и Голубовић–Илић, И. (2008). Могућности корелације наставе природе и друштва и музичке културе у разредној настави. *Педагошка сџварносџи*, 5–6, 509–532.
- Голубовић–Илић, И. и Тошић, С. (2012). Дидактичко-методички аспекти, карактеристике и специфичности комуникације са децом у предшколској установи. У: М. Јоквић (Ур.), *Зборник радова са седмој симпозијума Васџишач у 21. веку* (стр. 140–150). Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија.
- Голубовић–Илић, И., и Михајловић, А. (2015). The Possibilities if Integrating Content of Mathematics and World Around us as School Subjects in the Process of Class Teaching. *Norma*, 2, 289–301.
- Голубовић–Илић, И., и Станковић, С. (2016). Оријентација – организациони аспект квалитетне наставе. *Узданица*, 13 (2), 19–29.
- Ђорђевић, В. (2007). Иновативни модели наставе, *Образовна шехнолоџија*, 4, 76–97
- Џивковић, Д. (1998). *Теорија и методика корективне гимнастике*. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу.
- Копас–Вукашиновић, Е., Голубовић–Илић, И., & Цекић–Јовановић, О. (2017). Project planning of joint activities as possibility for improving the quality of International University cooperation. У: С. Ругар (ур.), *Vidiki internacionalijacije in kakovosti v visokem šolstvu* (155–170). Koper: University of Primorska.
- Котуровић, Љ., и Јерчевић, Д. (1970). *Корекџивна џмнастџика*. Београд: Спортска књига.
- Коцић, Ј., Алексић, Д., и Тошић, С. (2009). *Основе кинезиолоџије и сџорџива есџејско - координационој каракџера*. Јагодина: Педагошки факултет у Јагодини.
- Milenković, S. (2007). *Korektivna gimnastika: teorija i vežbe*. Niš: Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu.
- Сџрашџеџија развоја образовања у Срдији до 2020. џодине (Strategies of Education Development in Serbia up to 2020)*, „Службени гласник РС“, бр. 107/2012), Министарство, просвете и науке Републике Срдије (Republic of Serbia’s Ministry of Education and Science). (2012). (Official Gazette, Issue 107/2012).

Београд. Retrieved from <http://www.bg.ac.rs/files/sr/univerzitet/Strategija-obrazovanja-2020.pdf>

Новковић Цветковић, Б. (2017). Иновативни модели рада у настави у функцији унапређивања наставног процеса. *Годишњак педагошког факултета у Врању*, 8 (1), 177–190.

Радојичић-Лукић, Ж. (2011). Интегративна настава у савременом образовном процесу, *Образовна технологија*, 4, 367–378.

Скопљак, М., Зечевић, И., & Дробац, М. (2016). Квалитет универзитетске наставе и способност апстрактног мишљења студената. *Наша школа*, 1 (2), 81–94.

Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u Evropskom području visokog obrazovanja (2005), Helsinki: Evropsko udruženje za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju, сајт посећен 12.10. 2017, http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG_loc.pdf

Степановна Сиденко, А. (2006). О иновационим и традиционалним моделима наставног процеса. *Настава и васпитање*, 2, 109–121.

Stanković, S., Trkulja Petković, D., & Delibašić, Z. (2012). Značenje plivanja u prevenciji posturalnih poremećaja kod dece mlađe školske dobi. [The significance of swimming in preventing the postural disorders in teaching young learners]. U: V. Findak (Ur), *Zbornik radova 21. Ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske, Intenzifikacija procesa vježbanja u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije* (326–331).

Stanković, S. (2016). *Efekti eksperimentalnog programa plivanja na motoričke, antropometrijske i funkcionalne karakteristike učenika osnovne škole*. Jagodina: Fakultet pedagoških nauka. Neobjavljena doktorska disertacija.

Tahmesebi, R., Taghi Karimi, M., Satvati, B., & Fatoye, F. (2015). Evaluation of Standing Stability in Individuals With Flatfeet. *Foot & Ankle Specialist*, 8, 168–174.

Tošić, S., Aleksić, D., Golubović-Ilić, I., Cekić-Jovanović, O., Kocić, J., & Aleksić, A. (2011). Motivation in class teaching. In.: M. Krejci (Eds.), *Health Education and Quality of Life III, Hluboka nad Vltavou* (385–390). České Budjeovice: University of South Bohemia.

Willett, S. L., & Harbourne, R. T. (2016). Commentary on “Genu Valgum and Flat Feet in Children With Healthy and Excessive Body Weight”. *Pediatric Physical Therapy*, 28 (2), 200–206.

Creemers, B., & Kyriakides, L. (2008). *The dynamics of educational effectiveness: a contribution to policy, practice and theory in contemporary schools*. London and New York: Routledge.

Cekić-Jovanović, O., Tošić, S., & Golubović-Ilić, I. (2010). Korelacija nastave Prirode i društva sa Fizičkim vaspitanjem kao izazov savremene nastave. U:

K. Ktalin (Ur.), *Međunarodna naučna konferencija – Savremeni metodički izazovi (695–710)*. Subotica: Učiteljski fakultet.

SLAĐANA S. STANKOVIĆ
IRENA B. GOLUBOVIĆ-ILIĆ
UNIVERSITY OF KRAGUJEVAC
FACULTY OF PEDAGOGY IN JAGODINA

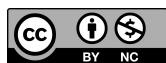

SUMMARY

INTEGRATION OF STUDY COURSES AS MEANS
OF MODERNIZATION OF TERTIARY EDUCATION

The university teaching in which the approach to the acquisition of the content is integrated, while simultaneously achieving the correlation of two study courses, is more dynamic, intellectually more valuable, and emotionally richer than the usual, traditional teaching. The paper highlights the importance and advantages of implementing an integrated approach and correlation in working with students training for teaching in preschool institutions. A realization of a class was given as an example during which the content from both the Physical Education Methodology and the Environmental Study Methodology was observed, the principle of rationalization and economy was applied. As a result, the students noticed the interconnectedness between the subjects, gained experience, and saw a number of practical examples that can be applied in kindergartens in their future work. Common, mutually related elements or parts of the content of the Physical Education Methodology and the Environmental Study Methodology, at first, were difficult to notice. For this reason, the integration and combining of contents of these two study courses represented a challenge and a space in which we can express our originality and creative ideas.

KEYWORDS: university teaching, integrated approach; correlation; Physical Education Methodology; Methodology of getting to know the environment.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons Ауторство-Некомерцијално Међународна 4.0 (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).
This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial International 4.0 licence (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).